

บทที่ 1

ต้นกำเนิดและความเป็นมาของโสเภณี

นิยามและขอบเขต "โสเภณี"

"โสเภณี" เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีว่า "นครโสภณี" ตามความหมายของศัพท์แปลว่างาม¹ แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณี

ในวรรณคดีสันสกฤตมีคำที่หมายถึงโสเภณีอยู่หลายคำ แต่ละคำมีรูปศัพท์ที่แปลว่า "หญิงสาวที่เป็นสินค้า" เช่น อาปนารี อาปนโยธา ปณสุทรี ปณางคณา ปณโยนิทา ปณยวนิตา² เป็นต้น ส่วนคำอื่น ๆ เช่น คณิกา (นางผู้เกี่ยวข้องกับชุมชน) เวศุยา (นางผู้นำเข้าถึง) ปุศฺจสี (นางผู้วิ่งตามชาย) มหานครี (นางผู้เปื้อนกาย) วารกนุยา (หญิงชั่วคราว) คำเหล่านี้ต่างก็มีความหมายว่าโสเภณีเช่นกัน³

สำหรับคำในภาษาไทยที่นิยมเรียกกันมีหลายคำด้วยกัน เช่น หญิงสาวเพ็ง หญิงคอกทอง นางโลม หญิงคนชั่ว หญิงสัญจร หญิงเถื่อน ฯลฯ คำเหล่านี้ล้วนแต่หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณีทั้งสิ้น

ส่วนความหมายของโสเภณีนั้นได้มีนิยามไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น ปทานุกรมกฎหมายของ Wharton บัญญัติไว้คือหญิงที่ยอมให้ขายร่วมประเวณีโดยไม่เลือกหน้าเพื่อ

¹ กรมศิลปากร, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรือง-ธรรม, 2505), หน้า 933.

อุคม สมพร, "เรื่องโสเภณีในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 5.

³ เรื่องเดียวกัน.

หวังทรัพย์สมบัติ¹ Berger และ Richard นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสให้คำจำกัดความว่า "โสเภณีคือบุคคลที่ขายตัวเองเพื่อให้คนอื่นซึ่งเป็นเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามก็ได้สำเร็จความใคร่ทางเพศและยึดเป็นอาชีพ"² W.A. Bonger นักอาชญาวิทยาชาวดัชต์กล่าวว่า "การกระทำที่แสดงความเป็นโสเภณี โดยเนื้อหาก็คือเหมือนการกระทำของหญิงหรือชายที่แต่งงานเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ"³

การประชุมสัมมนาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 2 ณ กรุงโตเกียว วันที่ 25 พฤศจิกายน - 7 ธันวาคม 2500 ได้ให้คำนิยามไว้ว่า

โสเภณี หมายถึง บุคคลไม่ว่าหญิงหรือชายกระทำการเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่นอันเป็นการสำส่อน เพื่อสินจ้างรางวัล ซึ่งอาจเป็นเงินหรือสิ่งของอย่างอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นต่อเพศเดียวกันหรือต่างเพศกัน และไม่อาจจะกระทำเป็นอาชีพหรือเป็นครั้งคราวก็ตาม⁴

ในพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127 ได้ให้ความหมาย "โสเภณี" ว่า "หญิงที่รับจ้างทำชำเราสำส่อนโดยได้รับผลประโยชน์เป็นค่าจ้าง"⁵ สำหรับพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันของไทยนี้ไม่ได้ให้ความหมายโสเภณีไว้ แต่ให้คำนิยามของการค้าประเวณีว่า "การยอมรับการกระทำชำเราหรือ

¹ เฉลิมพล สัตถาภรณ์ ร.ต., "ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ รัศประศาสนมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508), หน้า 5-6.

² ทองค้อ กล้วยไม้ ณ อยุรยา, "โสเภณีกลา." ปียมหาราชานุสรณ์ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2499.

³ Fernando Henriques, Prostitution and Society, A Survey, (New York : The Citadel Press, 1963), p. 15-17.

⁴ เฉลิมพล สัตถาภรณ์ ร.ต., "ปัญหาโสเภณีในประเทศไทย" หน้า 5-6.

⁵ น.จ.ช. ร.5 น.8.12/33 พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. 127.

การยอมรับการกระทำอื่นใดหรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ"¹

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจสรุปได้ว่าโสเภณี หมายถึงผู้ทำการค้าประเวณีไม่ว่าหญิงหรือชายซึ่งประกอบอาชีพเพื่อให้ความอภิรมย์แก่บุคคล ทั้งที่เป็นเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม

อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะนิยามหรือให้คำจำกัดความลงไปให้แน่ชัดว่าบุคคลประเภทไหนบ้างที่ควรจะได้ชื่อว่า "โสเภณี" ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอให้คำจำกัดความโดยมุ่งศึกษาเฉพาะหญิงที่รับจ้างทำการค้าประเวณีเป็นอาชีพโดยแท้จริงเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมถึงการค้าประเวณีที่กระทำด้วยเพศเดียวกัน หญิงสำส่อนและสาวสังคมที่ไม่ได้ยึดอาชีพนี้จึงอยู่นอกขอบเขตที่จะศึกษา

2. ต้นกำเนิดและความเป็นมาของโสเภณี

2.1 โสเภณียุโรป

จากการศึกษาเกี่ยวกับทางสังคมมนุษย์วิทยา (Social Anthropology) พบว่าโสเภณีมีมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์แล้ว แต่กำเนิดของโสเภณีนั้นยากที่จะทราบได้ว่าเกิดในยุคใด สมัยใด พอสรุปได้ว่าโสเภณีของทางยุโรปนั้นมีต้นกำเนิดมาจากศาสนา โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ในพืชพันธุ์ธัญญาหาร จึงมีการทำพิธีบวงสรวงเทพธิดา ซึ่งมีชื่อแตกต่างกันไปตามเมืองต่าง ๆ กัน เช่น Venus, Astarte, Ashtoreth และอื่น ๆ² พิธีกรรมทางศาสนานี้ทำโดยการให้หญิงสาวไปคอยชายในโบสถ์เพื่อผสมสุกับชายเป็นการสังเวद्यเทพธิดา จึงเกิดเป็นประเพณีว่า หญิงสาวอย่างน้อย

¹ "พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 77 ตอนที่ 89 (พฤศจิกายน) มาตรา 4, หน้า 894.

² "Prostitution", Encyclopaedia Britannica Vol. 18, (London : Encyclopaedia Britannica Ltd., 1963), p. 597-601.

ครั้งหนึ่งในชีวิตต้องอุทิศตัวสำหรับพิธีกรรมทางศาสนา¹ ในระยะแรกการพลีตนเพื่อศาสนา นี้ไม่มีการตอบแทนแต่อย่างใด ต่อมาเกิดมีเรื่องค่าตอบแทนขึ้นโดยการอุทิศตนคงเป็นไป ในรูปเดิม แต่การอุทิศตนของหญิงนี้จะได้รับค่าตอบแทนจากชายผู้มาร่วมหลับนอน และ ค่าตอบแทนนี้จะตกเป็นของโบสถ์เพื่อใช้ในการบูรณะหรือสร้างขึ้นใหม่ จนนาน ๆ เข้า เกิดเปลี่ยนแปลงเป็นการหาเงินเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แทนที่จะอุทิศให้แก่ศาสนา การค้าประเวณีที่เคยถือว่าเป็นบุญและมีเกียรติก็หมดไป ต้องทำการค้าแบบซ่อนเร้น

สำหรับสำนักโสเภณีแห่งแรกโดยมีกฎหมายรองรับได้จัดตั้งขึ้นในราว ค.ศ. 639 - 559 ก่อนคริสต์ศักราชโดยโซลอนซึ่งเป็นนักกฎหมายและนักปฏิรูปการปกครองที่มีชื่อของกรีก ได้จัดตั้งขึ้นที่กรุงเอเธนส์ กรีก² จำกัดให้มีเพียง 4 แห่ง และจำกัดจำนวน หญิงโสเภณีให้มีมากนัก จุดประสงค์ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อลดจำนวนการค้าประเวณีชนิดลักลอบ และการมีขู้สาวให้ลดน้อยลง โดยให้อยู่ในความควบคุมของทางราชการ ครั้นต่อมาใน คริสต์ศตวรรษที่ 5 พระเจ้าอะนาสทาซิอัสที่ 1 จักรพรรดิจักรวรรดิไบแซนไทน์ทรงยกเลิกเสีย

เป็นที่น่าสังเกตว่าครั้นเมื่อถึงสมัยกลาง หลักธรรมของคริสต์ศาสนาแผ่กว้าง ออกไปทั่วภาคพื้นยุโรปและเอเชียย่อย ได้ก่อให้เกิดระบบการมีขู้สาวเมียเคี้ยวขึ้น ความคิดเห็นในเรื่องการค้าประเวณีเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ ความรู้สึกในกามารมณ์ถือว่าเป็นภุมณีที่สิ่งอยู่ประจำทุกตัวตน และทุกคนก็พยายามที่จะจัดความรู้สึกนี้ให้สิ้นไปหรือ อย่างน้อยก็จำกัดให้อยู่ในขอบเขตจำกัด คริสต์ศาสนิกชนทั้งหลายพยายามจำกัดจำนวน หญิงโสเภณีให้ลดน้อยลง

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกของประชาชนและนโยบายต่อโสเภณีไม่แน่นอน คงมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากว่าบางสมัยนักทฤษฎีสืบตั้งสำนักโสเภณีขึ้น ในพระราชวัง เพราะถือว่าโสเภณีเป็นเรื่องสำคัญของเมืองที่จะจัดไว้รับรองแขกเมือง ยิ่ง

¹ "Prostitution" Encyclopaedia Britannica, 1911, p. 597-601.

² Morton M. Hunt, The Natural History of Love, (London : Hutchison and Company, Ltd., 1960), p. 32.

กว่านั้นพวกที่ไปรบในสงครามครูเสดก็ยิ่งปรากฏว่ามีโสเภณีในค่ายทหารเป็นจำนวนไม่น้อย¹

การปฏิรูปโสเภณีเริ่มเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสมัยกลางในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 - 16 ในสมัยนี้มีการเปลี่ยนท่าทีและความรู้สึกไปจากเดิมมาก โดยมีสาเหตุมาจาก 2 ประการ คือ ประการแรกได้แก่ภัยจากกาฬโรคในสมัยนั้น กาฬโรคเริ่มระบาดทั่วไปในยุโรป² ทางรัฐบาลจึงหาวิธีการควบคุมการค้าประเวณีอย่างจริงจังในระหว่าง ค.ศ. 1530 - 1565 โรงหญิงโสเภณีถูกปิดตลอดทั่วยุโรปภาคกลางและภาคตะวันตก พร้อมทั้งนั้นก็ออกกฎหมายห้ามทำการค้าประเวณี ผู้ใดฝ่าฝืนก็ถูกลงโทษอย่างรุนแรง กระนั้นก็ตามรัฐบาลหลายประเทศก็ไม่สามารถควบคุมการค้าประเวณีได้

ใน ค.ศ. 1700 (พ.ศ. 2243) ทางกรุงเบอร์ลินออกพระราชบัญญัติควบคุมการค้าประเวณีโดยกำหนดให้หญิงนครโสเภณีทุกคนไปรับการตรวจร่างกายทุกคน และทุก ๆ 15 วัน นับเป็นประเทศแรกที่มีกฎหมายเช่นนี้ ต่อมาอีกหลายประเทศก็ปฏิบัติตาม ครั้นถึง ค.ศ. 1785 กรุงปารีสเริ่มมีกฎหมายบังคับให้หญิงนครโสเภณีทุกคนต้องไปจดทะเบียน การจดทะเบียนนี้เพื่อให้หญิงโสเภณีเหล่านี้ได้รับสิทธิที่จะทำการค้าประเวณีได้ตามกฎหมาย ต่อมาไม่ช้าประเทศต่าง ๆ ในยุโรป อเมริกา และเอเชียก็พากันดำเนินรอยเอาอย่างประเทศฝรั่งเศสกันแทบทุกประเทศ

2.2 โสเภณีเอเชีย

ในประเทศอินเดียก็ปรากฏว่า โสเภณีมีต้นกำเนิดมาจากพิธีการในทางศาสนา เช่นเดียวกับประเทศในแถบยุโรป โสเภณีอินเดียสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยฤคเวท

¹Arthur W. Cahoun, A Social History of American Family, Vol. I (New York : Barnes and Noble Inc., 1960), p. 13-14.

²Encyclopaedia Britannica Copy right in the United States of America 1956. by Encyclopaedia Britannica Inc., Chicago-London. Toronto, Vol. 18, p. 598-600.

แล้ว¹ ตามโบสถ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ของอินเดียสมัยโบราณจะต้องมีสตรีซึ่งเป็นนักร้องนักรำประจำ
 อยู่ทุกสำนัก สตรีเหล่านี้จะมีหน้าที่ในการขับร้องและรำร่ายถวายเทพเจ้าซึ่งสิงสถิตย์อยู่ใน
 โบสถ์ ขณะเดียวกันก็เป็นนางชีประจำโบสถ์ด้วย สตรีเหล่านี้เมื่อย่างเข้าสู่วัยชราแล้วก็กลายเป็น
 เป็นครูสอนการขับร้องและรำร่ายแก่สาว ๆ ต่อไป ถือกันว่าผู้ที่ได้รับการโปรดปรานจากองค์
 ศิวะมากที่สุดคือหญิงที่อุทิศพรหมจารีให้แก่เทพเจ้าก็คือองค์ศิวะนั่นเอง² สตรีที่อยู่ตามโบสถ์
 เหล่านี้มีความสำคัญมากในอินเดียเรียกกันว่า "เทวดาสี" (Devadasi) หรือนางผู้เป็น
 ทาสแห่งเทพเจ้า ซึ่งถือกันว่าเป็นโสเภณีประเภทที่เกี่ยวพันกับทางศาสนาและนับว่าสำคัญ
 มากในอินเดีย ซึ่งเริ่มมีขึ้นทางตอนใต้ของอินเดีย³ ปัจจุบันนี้ยังคงมีพวกเทวดาสีอยู่อีกมาก
 ที่เทवासียใหญ่อยู่ที่เมืองแทนจอร์ (Tanjore) และในมาดurai (Madurai)⁴

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นโสเภณีที่เกี่ยวพันกับศาสนา ในอินเดียโบราณยังมีโสเภณี
 แบบธรรมดาซึ่งคัมภีร์กามสูตรของฤषีวาตสยายนได้แบ่งประเภทใหญ่ ๆ ไว้ดังนี้⁵

1. นางคณิกา เป็นหญิงโสเภณีที่มีฐานะสูงกว่าประเภทอื่น ๆ เทียบได้กับนาง
 เฮไทร่า (Hetaira) ของกรีก นางคณิกานี้จะต้องมีความสามารถในการศิลป 64 ประการ
 ของอินเดีย ซึ่งมีโสเพียงแต่เล่นดนตรี เต้นรำ และร้องเพลงได้เท่านั้น ยังจะต้องมีความ
 สามารถด้านอื่น ๆ อีกเช่น แสดงละคร แต่งกลอนได้ การจัดดอกไม้ ร้อยมาลัยสวมศีรษะ
 รู้จักเตรียมน้ำหอมและเครื่องสำอาง ปรุงอาหารได้ ตัดเสื้อผ้า เย็บปักถักร้อย ทำ

¹ อุดม สมพร, "เรื่องโสเภณีในวรรณคดีขบถและสันสกฤต : การศึกษา...", หน้า 8.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-35.

³ Basham, A.L., The wonder that was India; a Survey of the culture of the Indian Sub-Continent before the coming of the Muslims, (New York : Grove Press, 1954), p. 185-187.

⁴ กุศล สุวรรณยา, ภูมิหลังของคณิกา (พระนคร : โอเคียนสโตร์, 2524), หน้า 133.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81-83.

เสน่ห์เหล่ากุล ฯลฯ¹ นางคณิกา²นี้จึงเป็นที่นิยมชมชอบของสังคม ได้รับความเกียรติจากภักษี³ ได้รับความยกย่องจากผู้นำทั้งหลายในสมัยนั้น

2. รูปาชีวา (Rūpājivā) หญิงนี้มีรูปร่างสวยงามเพียงอย่างเดียว ไม่มี ความสามารถทางศิลปะเช่นนางคณิกา

3. กุมภาทาสี (Kumbhādāsī) เป็นโสเภณีที่มีระดับต่ำสุด

โสเภณีทั้ง 3 ประเภทนี้มีอยู่ทั่วไปในยุคโบราณระยะที่ลัทธิฮินดูรุ่งเรือง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมอินเดียสมัยโบราณยอมรับว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องและประกอบอาชีพก็ ประกอบอาชีพอย่างเปิดเผย โสเภณีโบราณไม่ได้ถูกสังคมรังเกียจ ฉะนั้นโสเภณีจึงเข้าไป เกี่ยวข้องอยู่ในสถานต่าง ๆ เช่น สถานนักษัตริย์ สถานภัตตาคาร สถานศาสนา ในคัมภีร์ อรรถศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญแก่โสเภณีด้วยการกล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อ "คณิกา- รุชกษุ"²

โสเภณีในอินเดียได้วิวัฒนาการมาจนถึงสมัยพระพุทธเจ้า ปรากฏว่าในสมัยนั้นก็ ได้รับความเกียรติยกย่องอยู่ในสังคมชั้นสูงเช่นกัน มีหญิงโสเภณีหลายคนที่เป็นพุทธบริษัทที่บรรลु อรรถสูงสุด หญิงโสเภณีในสมัยพระพุทธเจ้าได้มีการแบ่งออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน³ คือ

1. นางอัมพาลี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นางคณิกา รับแขกได้เฉพาะชาย ชั้นสามัญธรรมดาทั่วไป
2. นางสาวดี พวกนี้ต้อนรับแขกเฉพาะพวกเศรษฐีและเชื้อชาติกษัตริย์ต่างนคร
3. นางสิริมา เป็นโสเภณีชั้นสูงสุด ซึ่งมีไว้ต้อนรับพวกมหาเศรษฐีและราชผู้ ครองแคว้น

¹ Basham, A.L., The wonder that was India..., p. 185.

² อุกม สมพร, "เรื่องโสเภณีในวรรณคดีมาลีและสันสกฤต : การศึกษา...., หน้า 10.

³ กรมมหาดไทย, เทศบาล ปีที่ 6 เล่มที่ 11 (พระนคร : โรงพิมพ์มหาดไทย, 2499), หน้า 48.

หญิงโสเภณีทุกชั้นที่กล่าวมานี้ ตอนรับแขกหลับนอนอยู่ด้วยกันตลอดคืนได้เพียงชายคนเดียวเท่านั้น สำหรับค่าตัวนั้นก็แพงตามลำดับชั้น

สำหรับโสเภณีในประเทศจีนนั้น กล่าวกันว่ามีประวัติเก่าแก่มากจนถึงกับรู้ชื่อว่าเป็นโสเภณีคนแรกในประเทศจีนคือ ฮุง ไย (Hung Hai) อยู่ราวต้นประวัติศาสตร์จีนหลายพันปีก่อนคริสตศักราช¹ นับตั้งแต่ขึ้นมาเรื่องราวของหญิงโสเภณีจีนมักจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับศิลปะ ในภาษาจีนมีอักษรตัวหนึ่งออกเสียงว่า "ชี่" (Chi) มีความหมายได้สองอย่างคือ "ศิลปะ" และ "หญิงโสเภณี" คำนี้มีความหมายถึงสตรีที่ชำนาญในศิลปการร้องรำทำเพลงและการร่ายรำต่าง ๆ รวมทั้งการขายความสำราญให้แก่ชายด้วย²

ประวัติอันแท้จริงเกี่ยวกับโสเภณีจากหลักฐานปรากฏว่าพบในสมัยราชวงศ์โจว 650 ปีก่อนคริสตศักราช จักรพรรดิควงจุง (Kwan Chung) ได้จัดสรรที่ดินไว้ตอนหนึ่งเรียกว่า ลู่ (Lu) ให้เป็นที่พำนักของหญิงโสเภณีทำนองเดียวกับนิคมโสเภณีในบางประเทศ ครั้นในสมัยจักรพรรดิฮันวู (Han Wu) 40 ปีก่อนคริสตศักราช ได้ออกพระบรมราชโองการให้ค้าขายทหารใด ๆ ก็ตามควรจะให้ได้รับความสะดวกที่จะให้มีหญิงเหล่านี้ด้วย ราวคริสตศักราชที่ 618 - 1279 ช่วงสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง ทางรัฐบาลจีนก็ได้อนุญาตให้มีหญิงโสเภณีได้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยกำหนดสถานที่เรียกว่า เจียวฝาง³ (Chiao Fang)

โสเภณีในประเทศจีนนั้นรุ่งเรืองมาก เห็นได้จากหลักฐานของมาร์โคโปลโล ในศตวรรษที่ 13 ได้บรรยายถึงเมืองหางจาว อันเป็นเมืองหลวงของราชวงศ์ซ่งว่า

¹ กุศล สุจรรยา, ภูมิหลังของคณิกา..., หน้า 505.

² เรื่องเดียวกัน.

³ เรื่องเดียวกัน.

ถนนหนทางเนื่องแน่นไปทั่วหญิงพวกนี้ มีจำนวนมากจนข้าพเจ้าประมาธมิได้ หญิงพวกนี้มีไซ้จะมีอยู่เฉพาะที่ทางราชการกำหนดให้อยู่เท่านั้น แต่จะพบว่ามียุวสาวทั่วเมืองอีกด้วย เธอแต่งตัวกันอย่างสดสวยเป็นพิเศษ . . . ใครที่ย่างเข้าไปในอาคารของเธอแล้วคลายกับจะตองมนต์วิเศษ ไม่อยากกลับออกมาเลย¹

จากตัวอย่างดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่ากิจการการค้าประเวณีในประเทศจีนรุ่งเรืองมาก ความรุ่งเรืองดังกล่าวนี้มีมาจนถึงก่อนที่จีนคอมมิวนิสต์จะปกครองประเทศ ผลจากความรุ่งเรืองในเรื่องกิจการการค้าประเวณีในประเทศจีนนี้ น่าจะได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยด้วย ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผลจากการที่จีนมีกิจการการค้าประเวณีรุ่งเรืองนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหา "กามโรค" กล่าวกันว่าวางตุ้งเป็นเมืองที่เกิดโรคนี้อแล้วแพร่หลายระบาคออกไปในราวคริสต์ศักราช 1505² ซึ่งประจวบเหมาะในช่วงระยะนี้เป็นช่วงที่ใกล้เคียงที่ทางยุโรปก็เกิดโรคระบาคเช่นกัน

3. โสเภณีในประเทศไทย

โสเภณีในประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใด ยังไม่มีหลักฐานที่เขียนไว้โดยเด่นชัดเท่าที่ค้นพบกฎหมายลักษณะฝวเมียบ ซึ่งบัญญัติขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 พ.ศ. 1904 ได้มีการกล่าวถึงหญิงโสเภณีอยู่ในบทที่ 6 ว่า

¹ กุศล สุจรรยา, ภูมิหลังของคณิกา..., หน้า 508.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 520.

มาตราหนึ่ง ชายใดซื้อเอาหญิงคนชั่ว คนรำเที้ยวขอทานเลี้ยงชีวิต แลหญิงนครโสเภณี บุลาเลี้ยงเป็นเบี้ย ทำชั่วเหนือตัวก็ดี ผู้รู้ด้วยประการใด ๆ ก็ดี พิจารณาเป็นสงฆ์หรือ ทานใหญ่จวนหญิงชายนั้นควยไถนา ส่วนหญิงอันร้ายให้อาเจลดวปะหนา ทัตคอกชะบา ทั้งสองหู รอยคอกชะบาแดงเป็นมาลัยใส่ศีรษะ ใส่คอแล้วให้อาหญิงนั้นเขาเทียมแอก ขางหนึ่ง ฉจานควยไถนาสามวัน ถ้าแลชายตัวนั้นยังรักเมียมันอยู่มิให้ฉจานไชร ทาน ให้อาชายตัวนั้นเขาเทียมแอกขางหนึ่ง หญิงอยู่ขางหนึ่ง อย่าให้ปรับใหม่ชายผู้นั้นเลย¹

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงการที่สังคมรังเกียจและไม่ยอมรับหญิงโสเภณี กฎหมายดังกล่าวปรากฏว่าใช้มาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2478 จึงได้ เลิกใช้เมื่อเปลี่ยนมาใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์บรรพที่ 5 แทน

นอกจากนี้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เริ่มมีการเก็บภาษีอากรโสเภณี แล้วตั้งปรากฏจากตัวอย่างนี้คือ "ขุนนางสยามหวงบุตรีมาก... ถ้าบุตรีคนใดกระทำชั่วก็ขาย บุตรีส่งให้แก่ชายผู้หนึ่ง ซึ่งมีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่คนซื้อมานั้นเป็นหญิงแพศยาหา เงินได้ โดยชายผู้นั้นต้องเสียเงินภาษีถวายพระมหากษัตริย์"² ซึ่งในเรื่องนี้แสดงให้เห็น ถึงการยอมรับว่า รัฐบาลในสมัยอยุธยาให้มีการค้าประเวณีได้แต่จะต้องเสียภาษีให้แก่ รัฐบาล ส่วนแหล่งโสเภณีในสมัยอยุธยา นั้น ปรากฏว่าอยู่ในย่านชุมชนชาวจีน เป็นเขตที่อยู่ใกล้เคียงกับท่าเรือใกล้ตลาด ลักษณะทำเลที่ตั้งนี้เหมาะสำหรับบริการลูกค้าทั้งชาวไทยและชาว ต่างชาติที่เข้ามาค้าขายในสมัยนั้น ดังปรากฏในหลักฐานว่า "ตลาดบ้านจีนปากคลองขุนละคร ไทย มีหญิงละครโสเภณีตั้งอยู่ท้ายตลาด 4 โรง รับจ้างชำเราบุรุษ ตลาดนี้ใกล้ท่าเรือและ ทางบก มีตึกกว้างร้านจีนขายของมากกว่าร้านไทย"³

¹ กรมศิลปากร, กฎหมายตราสามดวง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2523), หน้า 278.

² สันต์ ท. โกมลบุตร (แปล), จดหมายเหตุตลาดแบร์ ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1 (พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2510), หน้า 331.

³ คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, "คำให้การ ขุนหลวงวัดประทุมทรงธรรม" แถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี 3 (มกราคม 2512), หน้า 55-56.

จากการที่สมัยอยุธยามีหญิงโสเภณีเช่นนี้ อยุธยาจึงน่าจะประสบปัญหา "กามโรค" เช่นเดียวกับสมัยรัตนโกสินทร์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่ากามโรคมีมาในกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ระยะใด

สำหรับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดโสเภณีในประเทศไทยนั้น มีอยู่หลายประการ ที่สำคัญได้แก่

ประการแรก สันนิษฐานว่า "ระบบทาส" มีส่วนสำคัญทำให้หญิงทาสจำนวนหนึ่งเป็นโสเภณี ทั้งนี้เพราะสภาพของหญิงที่ตกเป็นทาสจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายเงินทุกอย่าง แม้กระทั่งการขายตัวเองให้แก่ชายอื่นตามคำสั่งหรือข้อตกลงของผู้เป็นนายเงิน ทั้งนี้พิจารณาจากกฎหมายทาสที่ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งรวบรวมไว้ในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้กล่าวถึงอำนาจของนายเงินที่มีเหนือทาสดังเช่น นายเงินมีสิทธิ์จะลงโทษทัณฑ์ จำคุก ทรวน ชื่อคา ทวนควย ลวดหนั่ง หรือทำทารุณกรรมต่าง ๆ แก่ทาสของตนได้ถึงบาดเจ็บสาหัส หรือแม้แต่ตาบอดก็ทำได้ แต่อย่าให้ถึงล้มตาย สามารถสั่งทาสของตนไปรับโทษคดีใด ๆ แทนตน บุตร ภรรยา ญาติพี่น้อง พ้องพันธุ์ของนายเงินได้ และสามารถจับทาสหนีได้ ชายก็ได้ เมื่อตนไม่สามารถเลี้ยง รวมทั้งสั่งให้ทาสไปราชการแทนตนได้แม้ราชการนั้นจะถึงตายก็ตาม¹

ลาลูแบร์ ราชทูตฝรั่งเศสที่เข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้กล่าวถึงเรื่องหญิงโสเภณีไว้ว่า คนในสมัยนั้น "มีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่ตนซื้อมานั้นเป็นหญิงแพศยาหาเงินได้ โดยชายผู้ซื้อนั้น ต้องเสียเงินภาษีถวายพระมหากษัตริย์ กล่าวกันว่าชายผู้นี้มีหญิงโสเภณีอยู่ในปกครองของตนถึง 600... อนึ่งบุคคลผู้นี้ยังรับซื้อภรรยาที่สามีขายส่งลงเป็นทาส"²

¹ เสถียร ลายลักษณ์, ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 1 (พระนคร : โรงพิมพ์เดลิแมล์, 2478), หน้า 372-401.

² ลาลูแบร์, จดหมายเหตุลาลูแบร์ ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1..., หน้า 331.

ลักษณะนายเงินสามารถให้หญิงทาสของตนค้าประเวณีได้ดังกล่าวข้างต้นนี้ คงจะ สืบทอดต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ ดังปรากฏในหลักฐานสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ตัวอย่างเช่น

ข้าพระพุทธเจ้าคิดอ่านกับตัวข้าพระพุทธเจ้าว่าการค้าขายอย่างอื่น ๆ ไม่มีเหมือนการ สิ่งนี้ คือช่วยหญิงสาว ๆ สวย ๆ งามไว้ให้ทำเป็นคนชัวย่างนี้ แลหาเงินได้โดยสบาย ตัวข้าพระพุทธเจ้ากับตัวข้าพระพุทธเจ้าเห็นพร้อมกัน จึงช่วยทาสหญิงมา 16 คน ตัว ข้าพระพุทธเจ้าจึงตั้งโรงเลี้ยงคนชัวย่างนี้ประมาณ 25 ปี¹

...สืบหาคนในพระบรมมหาราชวังไปตีตราเป็นคนหาเงิน แลรู้เห็นเป็นใจในส่วนคนที่ ทุราหาเงิน ซึ่งเป็นของเจ้าจอมฝ่ายในด้วย... เป็นคนศิครุเห็นเป็นใจแทงทาสเจ้าจอม ฝ่ายใน ซึ่งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง ออกไปปรับชายแล้วพากลับเข้ามาในพระบรมมหา ราชวังเป็นผู้จางจากตัวทาส²

ประการที่สอง จากการศึกษาความเป็นมาของโสเภณีทั้งในยุโรป เอเชีย คือ อินเดียและจีนนั้น พบว่าโสเภณีในประเทศไทยมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับโสเภณีในประเทศจีน มากกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ได้มีการติดต่อกับประเทศจีนมา ตั้งแต่ก่อนสุโขทัยและมีคนจีนจำนวนมากอพยพเข้ามาพำนักอาศัยในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยต้น อยุธยาเป็นต้นมา ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199 - 2231) มี

¹ หอวชิราวุธ, จดหมายเหตุ ร.4 จ.ศ. 1219 เลขที่ 102 ชื่อคำให้การอีเอม เรื่องบุตรและตั้งโรงเลี้ยงคนชัวย่าง.

² หอวชิราวุธ, จดหมายเหตุ ร.5 เลขที่ 144/5 คำให้การเรื่องหม่อมราชวงศ์แช่ มีความผิดเป็นเพื่อนกับเจ้าจอมอยู่งาน.

คนจีนอาศัยอยู่แล้วประมาณ 3,000 คน ส่วนใหญ่มีบทบาทและอิทธิพลมากในทางการค้า¹ อีกทั้งยังมีหลักฐานว่าย่านโสเภณีอยู่ในเขตชุมชนชาวจีน² ชวนให้สันนิษฐานว่าการรับเอา รูปแบบหรือกิจกรรมการค้าประเวณีน่าจะรับจากจีนมากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มชนชาวจีนที่อพยพ เข้ามาในประเทศไทย อิทธิพลของชาวจีนในประเทศไทยที่มีต่อโสเภณีนั้นจะเห็นได้ชัดเจน ในสมัยรัตนโกสินทร์ซึ่งจะกล่าวไปในบทต่อไป ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย การที่รัฐบาล ไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเพทราชาเป็นต้นมา หันไปค้าขายกับจีนอย่างกว้างขวาง เนื่องจาก หวาคระแวงอิทธิพลของชาติตะวันตก ยังผลให้พ่อค้าชาวจีนได้เข้ามามีบทบาทในวงการค้า และค้าอื่น ๆ มากขึ้นกว่าเดิม³ การค้าประเวณีในหมู่นักชาวจีนก็คงจะดำเนินควบคู่กันไป โดยปริยาย

¹ มัลลิกา เรื่องระพี, "บทบาทของชาวจีนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรมไทย สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนก ประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 15.

² คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, "คำให้การขุน หลวงวัดประจักษ์ศิลปาคม" แถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณ..., หน้า 55-56.

³ Victor Purcell, The Chinese in Southeast Asia, (London : Oxford University Press, 1952), p. 115.